

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

Besluit:

1. De Cultuur- en Erfgoedvisie Almelo 2025-2035 (D/25/742141) vast te stellen, met als belangrijkste ambities:
 1. Samenwerking en zichtbaarheid verstevigen
 2. Cultureel erfgoed als vertrekpunt om verleden, heden en toekomst te verbinden
 3. Cultuur en erfgoed verwelkomen iedereen om te ervaren en te creëren
 4. De openbare ruimte verrijken met cultuur en erfgoed
 5. Cultuur- en erfgoededucatie door ontwikkelen en vernieuwen
2. De Cultuur- en Erfgoedvisie als een bouwsteen op te nemen in de Omgevingsvisie 2050.

Gedaan in de openbare vergadering van 24 juni 2025,

de griffier,

de burgemeester,

drs. J.W. Scherpenzeel

R.T.A. Korteland

Datum: 24 juni 2025
Team/teamonderdeel: CZ/Adviespool

Voorstel aan de raad

Onderwerp: Besluitvorming Cultuur- en
Erfgoedvisie Almelo 2025-2025
Portefeuillehouder: G.J. Overmeen-Bakhuis

Samenvatting raadsvoorstel

Op voorstel van het college van burgemeester en wethouders stelt de gemeenteraad de Cultuur- en Erfgoedvisie Almelo 2025-2035 vast. Deze visie schetst de strategische koers voor cultuur en erfgoed voor de komende 10 jaar. En richt zich op samenwerking, erfgoedbehoud, toegankelijkheid, cultuur en erfgoed in de openbare ruimte én educatie. De visie is geschreven met de samenleving en de organisaties die het aangaat. Door samen te werken hebben we een visie neergezet die ambitieus is, breed gedragen en toekomstbestendig. Een belangrijk uitgangspunt in de Cultuur- en Erfgoedvisie is de integrale verbinding tussen cultuur, erfgoed en andere maatschappelijke ontwikkelingen in het sociale en ruimtelijke domein. Op deze manier kunnen cultuur en erfgoed bijdragen aan een aantrekkelijke stad en een stad in balans.

Voorgesteld raadsbesluit

1. De Cultuur- en Erfgoedvisie Almelo 2025-2035 (D/25/742141) vast te stellen, met als belangrijkste ambities:
 1. Samenwerking en zichtbaarheid verstevigen
 2. Cultureel erfgoed als vertrekpunt om verleden, heden en toekomst te verbinden
 3. Cultuur en erfgoed verwelkomen iedereen om te ervaren en te creëren
 4. De openbare ruimte verrijken met cultuur en erfgoed
 5. Cultuur- en erfgoededucatie door ontwikkelen en vernieuwen
2. De Cultuur- en Erfgoedvisie als een bouwsteen op te nemen in de Omgevingsvisie 2050.

Inleiding

De Cultuur- en Erfgoedvisie Almelo 2025-2035 (verder Cultuur- en Erfgoedvisie) legt een sterke basis voor de toekomst. Deze visie bouwt voort op de Stadsvisie cultuur 2016-2020 en de actualisatie hiervan in 2022. In een wereld die continu in beweging is, wil de gemeente Almelo niet achterblijven maar vooruitgaan. De samenleving verandert en heeft veel ambities en ideeën over kunst, cultuur en erfgoed. Om hierop aan te blijven sluiten, is een nieuwe visie nodig met een heldere koers. Het vorige beleid heeft ons ver gebracht, maar om onze impact te vergroten en cultuur en erfgoed te blijven versterken, is vernieuwing nodig. Met deze Cultuur- en Erfgoedvisie wordt bewust gekozen voor innovatie, efficiëntie en vooruitgang. Zodat we wendbaar blijven en klaar zijn voor de cultuur van morgen en misschien zelfs overmorgen. Kijken vanuit een breed perspectief vormt hier het uitgangspunt. Waarin we streven naar een aantrekkelijke stad en een stad in balans. We zetten bewust in op meer verbinding tussen cultuur, erfgoed en ontwikkelingen in het sociale en ruimtelijke domein.

Deze Cultuur- en Erfgoedvisie is gevormd met de mensen die het aangaat. Echte verandering ontstaat door samenwerking en dialoog. Daarom is de gemeente actief in gesprek gegaan met betrokkenen uit de kunst-, cultuur- en erfgoedsector. Door middel van mijlpaalbijeenkomsten, atelierssessies, gastlessen en een online enquête onder inwoners is er geluisterd en is de koers aangescherpt. Jongeren, zoals ROC-studenten van de Podium Academie, brachten een frisse blik op de toekomst. In één-op-één gesprekken met partners zijn specifieke uitdagingen en kansen besproken. Dit brede participatieproces heeft geleid tot een ambitieuze, breed gedragen en toekomstbestendige visie. Op basis hiervan zijn vijf ambities bepaald:

1. Samenwerking en zichtbaarheid verstevigen: een sterk cultureel klimaat vraagt om een professionele aanpak en samenwerking, waarin de gemeente aan zet is in de rol van kennisverbinder en netwerkpartner. Maar ook de relatie met andere overheden in diverse regionale, landelijke en Europese verbanden beter wordt benut. Tegelijkertijd wordt ingezet op het verbeteren van de zichtbaarheid van cultuur en erfgoed door bijvoorbeeld het versterken van regels en subsidiekaders.
2. Cultureel erfgoed als vertrekpunt om verleden, heden en toekomst te verbinden: cultureel erfgoed is geen keus. Het is waar wij als gemeenschap vandaan komen en is verweven met ons DNA en verhaal. Erfgoed wordt steeds integraler, een logisch gevolg vanuit de uitgangspunten van de Omgevingswet. Er vindt een kruisbestuiving plaats tussen tal van sectoren waarbij erfgoed als motor van verbinding en inspiratie dient. Dit vraagt in een vroeg stadium om een optimale samenwerking op alle niveaus.
3. Cultuur en erfgoed verwelkomen iedereen om te ervaren en creëren: cultuur en erfgoed zijn een onmiskenbaar onderdeel van het dagelijks leven. Daarom is het van groot belang dat het voor iedereen bereikbaar is, ongeacht culturele achtergrond, leeftijd of sociaaleconomische situatie. Niet alleen culturele instellingen, evenementen en activiteiten moeten toegankelijk zijn. Ook wordt er ruimte geboden aan podiumkunsten, jonge makers en amateurkunstverenigingen. Tot slot wordt de gemeentelijke kunstcollectie meer zichtbaar voor de Almelose samenleving.
4. De openbare ruimte verrijken met cultuur en erfgoed: een bloeiend cultureel klimaat vraagt om passende en inspirerende locaties. Daarom wordt onderzocht hoe verschillende culturele functies samen kunnen worden gebracht onder één dak of meerdere daken, waardoor samenwerking en toegankelijkheid worden versterkt. Dit resulteert in het bidbook cultuur waarmee antwoord wordt gegeven op de motie 1 cultureel centrum. Daarnaast wordt ingespeeld op placemaking en het weer zichtbaar maken van kunst in de openbare ruimte.
5. Cultuur- en erfgoededucatie door ontwikkelen en vernieuwen: er wordt ingezet op een sterk educatief en cultureel aanbod, waaronder uitbreiding naar middelbare scholen. De bibliotheek, de kunstenschool en het Kunst- en Educatie Platform Almelo (KEPA) spelen hierin een centrale rol als plek voor kennis, ontmoeting en ontwikkeling. Door samenwerking tussen scholen, culturele instellingen en erfgoedorganisaties wordt educatie toegankelijk en inspirerend voor alle inwoners.

Beoogd effect

De Cultuur- en Erfgoedvisie geeft richting aan en ambities voor een toekomstbestendig culturele en erfgoed infrastructuur.

Argumenten voor

1.1 De visie zet de koers uit voor cultuur en erfgoed in 2035

Deze Cultuur- en Erfgoedvisie schept het toekomstbeeld van cultuur en erfgoed en geeft richting aan het beleid en straks de uitvoering. We hebben ervoor gekozen om een Cultuur- en Erfgoedvisie voor 10 jaar op te stellen. Dit stelt ons in staat om een lange termijn koers te bepalen. En te bouwen aan een hecht netwerk waarin actief en vanuit vertrouwen met elkaar wordt samengewerkt. Met deze visie maken we bewust onderscheid tussen de koers die we gaan varen en de concrete stappen die daarvoor nodig zijn. Deze concrete stappen krijgen vorm in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma wordt tussentijds minimaal twee keer geactualiseerd. Evaluatie en monitoring spelen hierin een belangrijke rol om de voortgang en relevantie te waarborgen.

1.2 Het cultuur- en erfgoednetwerk, bedrijven, onderwijsorganisaties en studenten onderschrijven deze koers

De Cultuur- en Erfgoedvisie is samen met de samenleving en de organisaties die het aangaat geschreven. We geloven dat echte verandering ontstaat door samenwerking en dialoog. Daarom hebben we actief geluisterd naar betrokken partijen en inwoners. Al deze input heeft onze visie gevormd, verrijkt en versterkt. Door samen te werken hebben we een visie neergezet die ambitieus is, breed gedragen en toekomstbestendig. Deze visie vormt daarmee een belangrijke opstap naar het verdiepen en versterken van het netwerk.

1.3 De visie versterkt integrale samenwerking

Het realiseren van de ambities in de Cultuur- en Erfgoedvisie vraagt om nauwe samenwerking

tussen de eenheden en programma's van cultuur, erfgoed, sociaal domein, economie en arbeidsmarkt en stedelijke ontwikkeling. Passend bij de 5 waarden voor cultuur en erfgoed voor de samenleving: intrinsieke waarde, sociale waarde, educatieve waarde, economische waarde en ruimtelijke waarde. Door integraal samen te werken worden de ambities uit visie realistisch, haalbaar en effectief.

1.4 De visie is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie en diverse stedelijke ontwikkelopgaven

We staan aan de vooravond van een te actualiseren omgevingsvisie waarin cultuur en erfgoed een plek vervullen als maatschappelijke voorzieningen. Daarnaast worden diverse gebieden ontwikkeld waar cultuur en erfgoed ook een rol kunnen spelen, bijvoorbeeld Spoorzone (Westerdok) en Binnenstad (Stadskade). De visie en bijlagen (D/25/742141) zijn ingrediënten voor deze strategische stukken, die eveneens door de gemeenteraad worden vastgesteld.

1.5 De visie biedt ruimte voor de uitkomsten van het bidbook voor cultuur

De gemeente Almelo staat voor een uitdaging wat betreft de huisvesting van haar culturele organisaties. De Cultuur- en Erfgoedvisie erkent het belang van goede huisvesting van culturele organisaties voor de kwaliteit van het culturele leven in Almelo. De visie erkent de noodzaak hier gedegen naar te kijken en is in lijn met het proces zoals deze eerder is gecommuniceerd met de gemeenteraad (Raad – 8580). Dit proces moet leiden tot een bidbook voor cultuur en geeft ruimte aan betrokken partijen om met elkaar te komen tot gedegen afwegingen en voorstellen.

1.6 In het bidbook proces wordt onderzoek gedaan naar een theaterfunctie

De Draaijer Group werkt momenteel aan het bidbook voor cultuur. Dit bidbook gaat in op de ruimtelijke opgaven op cultureel vlak en moet leiden tot een versterking van de cultureel ruimtelijke inrichting. De Cultuur- en Erfgoedvisie zet actief in op samenwerking met het netwerk. In het bidbook wordt gekeken wat koppelkansen en samenwerking tussen culturele partijen kan betekenen voor de ruimtelijke inrichting. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken hoe een theaterfunctie kan worden ingevuld binnen de gemeente.

Kanttekeningen

1.1 De gestelde ambities zijn hoger dan de financiële middelen

Gezien de bezuinigingsopgave waar de gemeente Almelo voor staat, is een stijging van het budget voor de uitvoering van de ambities in deze visie niet realistisch. Dit vraagt om duidelijke keuzes en prioriteiten. De middelen zijn schaars, maar in de visie redeneert de gemeente niet vanuit schaarste. Niet alles kan daarom op korte termijn worden gerealiseerd. Het is zaak de juiste verwachtingen te scheppen. Zowel intern binnen de organisatie als extern bij partners. We zullen de tijd en ruimte moeten nemen om de resultaten met elkaar te behalen, waarbij iedereen zijn of haar eigen verantwoordelijkheid pakt.

1.2 Meer integraal samenwerken heeft een keerzijde

Integraal samenwerken brengt uitdagingen met zich mee. Meer integraliteit betekent ook dat maatschappelijke, economische en juridische aspecten een grotere rol spelen. Dit kan de uitvoering complexer maken. Daarnaast kan het verankeren van de visie in gemeentelijk beleid lastig zijn, omdat het risico bestaat dat de samenhang tussen verschillende beleidsvelden uit het oog wordt verloren. Een gestructureerde aanpak is daarom essentieel.

Kosten, opbrengsten en dekking

De Cultuur- en Erfgoedvisie brengt geen extra kosten met zich mee buiten de reguliere budgetten die beschikbaar zijn gesteld voor de taakvelden binnen kerntaak 5 sport, cultuur en recreatie. Hierbij wordt rekening gehouden met het financiële uitgangspunt in de perspectiefnota en begroting dat structurele lastenuitzetting moet worden opgevangen door een structurele besparing of structurele inkomstenverhoging. Aangezien de ambities in de Cultuur- en Erfgoedvisie hoger zijn dan de financiële middelen die beschikbaar zijn, moeten extra kosten worden gedekt uit bijvoorbeeld externe bronnen. De specifieke verdeling qua kosten voor de uitvoering van de Cultuur- en Erfgoedvisie worden op een later moment expliciet vermeld in een onderliggend uitvoeringsprogramma. Dat kan betekenen dat de kosten binnen de huidige taakvelden anders verdeeld worden dan momenteel het geval is. Er wordt ook gekeken welke financieel integrale koppelkansen kunnen worden benut en prioriteiten concreet kunnen worden gemaakt. Mocht er in de uitvoering vraag ontstaan naar tijdelijke

dan wel structurele impulsen ten behoeve van specifieke beleidsactiviteiten dan zal dit ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Vervolg

De Cultuur- en Erfgoedvisie biedt het lange termijnperspectief. De uitwerking krijgt vorm in een uitvoeringsprogramma. Na vaststelling van de visie wordt een vertaalslag gemaakt naar dit programma. Hierin worden de ambities omgezet naar specifieke beleidsinstrumenten en gerichte acties. Dit uitvoeringsprogramma zet daarbij in op meetbare doelen, effectieve en efficiënte interventies en duidelijke randvoorwaarden.

Bijlagen

1. Cultuur- en Erfgoedvisie Almelo 2025-2035 (D/25/742141)

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
J.H. Dijkstra

de burgemeester,
R.T.A. Korteland